

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“ดนตรี” คือเสียงต่าง ๆ ที่เกิดจากธรรมชาติและมนุษย์ได้นำมาปรุงแต่งให้มีจังหวะ ทำนอง และเนื้อหาสาระ จากการศึกษาวិทยาการสมัยใหม่พบว่า เสียงดนตรีมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตของมนุษย์ เสียงดนตรีไพเราะจะช่วยกระตุ้นสมองของมนุษย์ให้ทำงานได้ดี ส่งผลให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์ขึ้น เนื้อร้อง จังหวะ ทำนอง ลีลา ความดังเบา และการประสานเสียงของดนตรีเป็นองค์ประกอบร่วมกันที่ก่อให้เกิดมิติที่ลึกซึ้งยิ่งกว่าการวาดภาพ ทำให้มนุษย์ฟังแล้วเกิดอารมณ์ต่าง ๆ เกิดจินตนาการกว้างไกล เกิดความกลมกลืนในอารมณ์และความลึกซึ้งละเอียดอ่อนทางความคิด นอกจากนั้นดนตรียังช่วยในการสร้างพัฒนาการของสมองและช่วยในการบำบัดอาการผิดปกติทางจิตใจได้อีกด้วย

ดุษฎี พนมยงค์ บุญทัศนกุล (2539, น. 67) ได้กล่าวถึงการเลือกฟังดนตรีเอาไว้ในหนังสือ “ลมหายใจ...ดนตรี...ชีวิต” เอาไว้ว่า

การฟังดนตรีเปรียบเสมือนการรับประทานอาหาร การบรรเลงดนตรีเปรียบเสมือนการปรุงอาหาร ดนตรีนั้นมีมากมายหลายประเภท ทั้งพื้นเมือง ไทยเดิม ลูกทุ่ง ลูกกรุง ไทยสากล เพลงฝรั่ง เพลงป๊อปปูล่า เพลงลูกทุ่งฝรั่ง เพลงคลาสสิก และเพลงในโบสถ์ ฯลฯ ถ้าเปรียบกับรสชาติอาหารที่มนุษย์รับประทานอยู่ทุกวันก็มีหลากหลาย เบี้ยว เผ็ด เค็มหวาน มันจืด คนฟังดนตรีชอบแบบไหนก็เลือกฟังตามรสนิยมของตนเอง ไม่ควรกล่าวพาดพิงถึงกันหรือรังเกียจกัน เปรียบเทียบกันว่า ดนตรีชนิดนั้น “สูง” ต้องป็นกระเดื่อง ดนตรีชนิดนั้นใช้ไม่ได้ต้องอุดหูฟัง

แม้ว่าเพลงส่วนใหญ่จะทำให้ผู้ฟังเกิดพัฒนาการทางสมองและเกิดความสุขขณะฟังดนตรีแต่ก็ยังมีดนตรีบางประเภทที่ให้ผลลัพธ์ในทางกลับกัน หนึ่งในจำนวนนั้นคือดนตรีร็อคซึ่งดุษฎี พนมยงค์ บุญทัศนกุล (2539, น. 58-59) ได้กล่าวถึงการทดลองทางวิทยาศาสตร์ของต่างประเทศที่ทำการทดลองเกี่ยวกับเพลง “ฮาร์ด ร็อค” ซึ่งจัดว่าเป็นเพลงร็อคประเภทหนึ่งที่มีจังหวะความเร็วไม่สม่ำเสมอและเสียงดังเกิน 80 เดซิเบล ซึ่งส่งผลให้ทารกในครรภ์ 5 เดือน มีระบบการทำงานของอวัยวะในร่างกายไม่ปกติ ร้องไห้บ่อย ๆ อีกทั้งยังหลับไม่สนิท มีอาการเกร็ง

ของกล้ามเนื้อบางส่วนรวมไปถึงสีหน้าของเด็กกลุ่มนี้จะแสดงออกไปในทางก้าวร้าวและหงุดหงิด บางคนอาจมีหน้าตาบูดเบี้ยวด้วย

นอกจากนั้นเพลงร็อกโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือดนตรีร็อกแนวเฮฟวีเมทัล (Heavy Metal) มักถูกแสดงในฐานะของต้นเหตุหรือสิ่งที่สัมพันธ์กับปัญหาสังคมจากการรายงานของสื่อมวลชน ทั้งในต่างประเทศ เช่น การนำเสนอข่าวการต่อต้านขององค์กร PMRC ในการต่อต้านเพลง Suicide Solution ของศิลปิน Ozzy Osbourne ในปี 1985 (Weinstien, 1994, p. 81, quoted in Andy Bennett, 2001, p. 42) และในประเทศไทยจากคดีฆ่าแขวนคอครอบครัวบุญทวี (ไทยรัฐ, 23 พฤษภาคม 2540, น. 17) ตัวอย่างของความรุนแรงดังกล่าว ได้แก่ การทะเลาะวิวาทกันในงานคอนเสิร์ตซึ่งพบเห็นอยู่บ่อยครั้งที่มีการจัดงานคอนเสิร์ตในประเทศไทย ยิ่งไปกว่านั้นการประท้วงต่อต้านสังคมรูปแบบต่าง ๆ ทั่วโลกก็มักจะมีเพลงร็อกเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้เพลงร็อกยังถูกเชื่อมโยงจากสังคมโดยเฉพาะสื่อมวลชนว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากดนตรีและเนื้อหาของเพลงร็อกมักนำเสนอความรุนแรงที่ถูกพาดพิงถึงโดยเฉพาะเพลงเฮฟวีเมทัลที่ถูกนำเสนอโดยสื่อตะวันตก ได้แก่ คดีฆาตกรรมในรัฐแคลิฟอร์เนียในอเมริกาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์กันระดับหนึ่งของฆาตกรวัยรุ่นกับเนื้อหาเพลงแนวเฮฟวีเมทัล ความว่า

วันที่ 11 กรกฎาคม วัยรุ่นแคลิฟอร์เนีย 2 คนขึ้นศาลในคดีฆาตกรรม เทอร์รี่ เรย์ เทเลอร์ และให้การว่าได้ความคิดมาจากเพลงของวง Slipknot แอร์ริสและโรลีย์ บอกกับตำรวจว่าพวกเขาวางแผนฆ่ากันมาหลายเดือนแล้ว พอสบโอกาสก็ล่องลง เทย์เลอร์ไปที่ Perris Hill Park แล้วก็แทงเขาไปกว่า 20 ครั้ง พร้อมกับปาดคอเขา ทั้งคู่อ้างว่าฟังเพลงของ Slipknot ทั้งตอนก่อนและหลังการฆ่าสุดโหดครั้งนี้ เนื้อเพลงที่แอร์ริส และโรลีย์ร้อง (I wanna slit your throat and fuck the wound) นั้นตรงกับเนื้อเพลง Disaster piece ที่อยู่ในอัลบั้ม Iowa ในปี 2001 ของวง Slipknot นี่เป็นแค่ตัวอย่างหนึ่งของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากเพลง อย่างไรก็ตาม ไม่มีการเซ็นเซอร์หรือการแบนเพลงนี้ (Slipknot: Metal special issue, 2547, น. 66)

ตัวอย่างของการเกี่ยวพันกับการฆาตกรรมนี้เป็นหัวข้อที่เกิดขึ้นและถกเถียงกันในเรื่องของการตื่นตระหนกทางศีลธรรม (Moral Panics) ในช่วงสามสิบปีที่ผ่านมาแล้วซึ่งนอกจากการถกเถียงว่าเพลงร็อกโดยเฉพาะเพลงเฮฟวีเมทัลจะเป็นต้นเหตุของการฆาตกรรมแล้ว เพลงเหล่านี้ก็ยังเป็นที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับการกระตุ้นอารมณ์ให้เกิดการฆ่าตัวตายของวัยรุ่นผู้เป็นแฟนเพลงและการสื่อความหมายในการยกย่องฆาตกรของกลุ่มแฟนเพลงแบล็คเมทัล (Black Metal) ซึ่งก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่รุนแรงต่อมาเช่นการเผาโบสถ์ ในนอร์เวย์ช่วงต้นของทศวรรษที่ผ่านมาด้วย (Bennett, 2001, pp. 53-56)

นอกจากตัวอย่างคดีฆาตกรรมในต่างประเทศแล้ว สื่อมวลชนในประเทศไทยก็มีความเชื่อในระดับหนึ่งว่าเพลงเฮฟวีเมทัลโดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศตะวันตกนั้นมีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงในสังคม จากตัวอย่างของความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีเอ็กซ์ตรีมเมทัล (Extreme Metal) ที่เป็นแขนงย่อยของดนตรีแนวเฮฟวีเมทัลกับคดีสังหารครอบครัวบุญทวีทั้งครอบครัว รวม 5 ศพ ในปี พ.ศ. 2540 โดย “ศักดิ์ ปากรอก” หรือนายเรืองศักดิ์ ทองกุล ซึ่งบางส่วนของเนื้อหาข่าวมีใจความว่า

เพราะคดีฆาตกรรมโหด “ฆ่าแขวนคอ” 5 ศพ ที่ อ. สิงหนคร จ.สงขลา เมื่อวันที่ 26 เม.ย. ที่ผ่านมา ได้ถึงจุดคลี่คลาย และพบว่า ต้นเหตุของการตายหมู่สะเทือนขวัญ เกิดจากความโหดเหี้ยมวิปริตของไอ้ฆาตกรที่คลั่งไคล้ปฏิบัติการทารุณโหดร้าย โดยอาศัยแรงกระตุ้นจากแนวเพลงที่ดุเดือด เกรี้ยวกราด รุนแรง แบบ “Speed Metal” ... วงดนตรีพวกนี้ ส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงโหดร้าย และความตาย จึงมักมีคำว่า เดธ (death) เช่น วงนาปาล์มเดธ วงเดธแองเจิล วงสเลเยอร์ (นักฆ่า) รวมทั้งวงเมกาเดธ (MEGADEATH) ต้นตอของการฆาตกรรมหมู่สะเทือนขวัญ 5 ศพ พ่อ แม่ ลูก ซึ่งเจ้าหน้าที่พบโปสเตอร์ของวงเมกาเดธอยู่ในห้องของฆาตกร โปสเตอร์ที่เห็นนั้น ทำให้ทุกคนเย็นยะเยือกไปถึงสันหลังเพราะภาพที่เด็กทารกหลายคนถูกไม้หนีบผ้าแขวนไว้กับราวตากผ้า นั้นช่างเหมือนกับลักษณะการตายหมู่ 5 ศพ พ่อแม่ลูก จนแทบไม่ต้องอธิบายว่า ไอ้ฆาตกรเอาแนวการ “แขวน” มาจากไหน !! (ไทยรัฐ, 23 พฤษภาคม 2540, น. 17)

จากความเชื่อของคนทั่วไปในสังคมโดยเฉพาะผู้ปกครองของวัยรุ่นและสื่อมวลชนล้วนเชื่อว่า เพลงร็อกโดยเฉพาะเพลงเฮฟวีเมทัลมีความสัมพันธ์ระดับหนึ่งกับความรุนแรงแบบต่าง ๆ อีกทั้งยังไม่ก่อให้เกิดความสุขในแนวทางเดียวกันกับเพลงแนวอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดจินตนาการ ความสงบหรือลดความเครียดได้ ความเชื่อดังกล่าวจึงก่อให้เกิดคำถามต่อเพลงร็อกว่าเหตุใด เพลงประเภทนี้จึงเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมในหมู่วัยรุ่นยาวนาน ตั้งแต่ยุคของการเกิดของดนตรีร็อกแอนด์โรลหรือร็อกยุค 60 จวบจนปัจจุบันรวมแล้วเป็นเวลาเกือบทศวรรษแล้ว

ภาพของเพลงร็อกเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาในปี 1960 ซึ่งพบความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับเพลงร็อก โดยการนำเพลงร็อกเหล่านั้นมาใช้กับการรณรงค์ทางการเมืองในการต่อต้านนโยบายของรัฐในกรณีของสงครามเวียดนาม มีตัวอย่างคือเพลง Knockin on heaven's doors ของ บ็อบ ดีแลน (Bob Dylan) ภาพของเพลงร็อกในการต่อต้านสังคมเกิดขึ้นเริ่มแรกในขณะนั้นแม้ในภายหลังที่การใช้เพลงร็อกในการรณรงค์ทางการเมืองลดน้อยลงไปแล้วเนื่องจากการเริ่มเข้าสู่ธุรกิจอุตสาหกรรมดนตรี แต่อย่างไรก็ตาม เพลงร็อกก็ยังอยู่คู่กับเยาวชนเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมวัยรุ่นที่เป็นตัวแทนในการต่อสู้กับการถูกบังคับโดยสังคม โดยเฉพาะผู้ปกครองของวัยรุ่นเองในรูปแบบ

ของการต่อสู้โดยใช้เวลารว่าง (Leisure time) ซึ่งสิ่งสำคัญที่ทำให้เพลงร็อคแบบต่าง ๆ ดำรงอยู่จนถึงทุกวันนี้คือ การเป็นตัวแทนทางอุดมการณ์รูปแบบต่าง ๆ ของคนกลุ่มน้อยเพื่อต่อสู้กับอุดมการณ์รูปแบบอื่น ๆ ของผู้มีอำนาจทางสังคม เช่น กลุ่มนักการเมือง นักธุรกิจ หรือผู้ปกครอง อุดมการณ์ในเพลงร็อคจึงทำหน้าที่ต่อสู้กับสังคมในวิถีทางของการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง การแสดงออกทางอารมณ์แบบวัยรุ่นหรือการใช้เวลารว่างนอกเหนือจากการเรียน ด้วยเหตุที่เพลงร็อคแสดงอุดมการณ์ของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เอง เพลงร็อคโดยเฉพาะเฮฟวีเมทัลจึงถูกสังคมหรือสื่อมวลชนที่มักถูกครอบครองโดยชนชั้นที่มีอำนาจทางสังคม สร้างภาพของ “แพะรับบาป” ในกรณีที่เกิดความรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ อันเกิดจากวัยรุ่นเสมอมา

จากการค้นพบในการศึกษาของ Hebdige (1979, quoted in Andy Bennett, 2001, pp. 42-57) กรณีของวัยรุ่นที่ฟังเพลงร็อคสอดคล้องกับอุดมการณ์ของเพลงร็อคที่เปลี่ยนแปลงไปจากการมีเนื้อหาทางการเมืองไปสู่การมีเนื้อหาที่สนุกสนาน พบว่าภาพตัวแทนของวัยรุ่นที่ถูกนำเสนอในสื่อมวลชนคือ ภาพของวัยรุ่นที่สร้างความเดือดร้อน (Trouble Makers) และภาพของวัยรุ่นผู้รักความสนุกสนาน ไร้เรื่อง (Fun Lover) จากข้อสรุปดังกล่าวทำให้เห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ฟังเพลงร็อคเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อย หรือ c ตัวเล็กที่มีความขัดแย้งกับกลุ่มวัฒนธรรมที่เป็นหลักในสังคมหรือ C ตัวใหญ่ อยู่ตลอดเวลา วัยรุ่นที่ฟังเพลงร็อคมักถูกมองในลักษณะของบุคคลที่สร้างปัญหาให้กับสังคมหรือบุคคลที่ไม่มีประโยชน์ต่อสังคมไปโดยปริยาย วัยรุ่นกลุ่มนี้ถูกมองในลักษณะแบบเหมารวม (Stereotype) ทั้ง ๆ ที่วัยรุ่นกลุ่มนี้ไม่ได้มีความแตกต่างจากวัยรุ่นทั่วไปในด้านอื่น ๆ เลย ลักษณะของภาพตัวแทนของวัยรุ่นที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อเช่นนี้จึงก่อให้เกิดข้อสงสัยในการศึกษาเกี่ยวกับการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ต่อต้านในเพลงร็อคว่าจะมีผลต่อกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มนี้หรือไม่ และเป็นไปในลักษณะใด

ในสายตาของคนทั่วไปโดยเฉพาะผู้ปกครองของวัยรุ่นมักมองเพลงร็อคว่าเป็นสัญลักษณ์ของความรุนแรงก้าวร้าว แสดงถึงการต่อต้านในสิ่งที่สังคมกำหนดเอาไว้ อุดมการณ์ในเพลงร็อคในสายตาของคนทั่วไปซึ่งอาจไม่ใช่กลุ่มผู้ฟังเพลงร็อคจริง ๆ มักจะมองว่า ความคิดเห็นที่มองสังคมผ่านเพลงร็อคนั้นจะแสดงถึงอุดมการณ์ที่ต่อต้านสังคมเพียงอย่างเดียว โดยไม่ยอมรับหรือไม่ประนีประนอมต่อกฎระเบียบที่สังคมสร้างเอาไว้ทั้งสิ้น แต่แท้จริงแล้วจากการศึกษาของ ลีนา เอี่ยมสะอาด (2539, น. 206-213) เกี่ยวกับการวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมแนวร็อคได้แสดงให้เห็นว่าเพลงร็อคของไทยในปัจจุบัน (ก่อนปี 2539) ไม่ได้มีแต่เพียงเนื้อร้องที่เกี่ยวกับอุดมการณ์ต่อต้านเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่มีเนื้อร้องที่เกี่ยวกับอุดมการณ์หลักของสังคมและอุดมการณ์ทางเลือกปะปนกันไปด้วย เนื่องจากปัจจัยทางด้านอุตสาหกรรมดนตรี ความคิดเห็นของศิลปิน หรือกลุ่มผู้ฟังที่เป็นเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป ทำให้อุดมการณ์ต่อต้านซึ่งคนทั่วไป

ในสังคมเชื่อว่าเป็นอุดมการณ์ที่มีอยู่ในเพลงร็อกเพียงรูปแบบเดียวนั้น อาจไม่มีในเพลงร็อกเหล่านี้เลยก็ได้ หรืออาจมีเพียงแค่บางส่วนที่ถูกแสดงออกมาก็ได้ เช่น การต่อต้านทางการแต่งกายซึ่งอาจไม่ใช่การแต่งกายตามปกติของคนในสังคม เช่น การแต่งกายแบบพังค์ (Punk) หรือการแต่งกายแบบแกลม (Glam) ที่มีการแต่งกายที่แวววาวและแสดงถึงความลึบสนทางเพศ หรืออาจจะเป็นการแสดงออกที่บนเวทีในรูปแบบที่น่าตื่นตาตื่นใจ เช่น การกระโดดจากเวที (Stagediving) การพนไฟ หรืออาจเป็นไปในรูปแบบที่น่าขยะแขยง เช่น การฟันเลือดในพิธีกรรมการแสดงคอนเสิร์ตของวงดนตรีแบบแบล็คเมทัล (Black Metal) เป็นต้น การแสดงออกทางอุดมการณ์ต่อต้านทั้งหมดนี้ ต้องอาศัยการรับรู้และถอดรหัสที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของปัจเจกบุคคลหรือตามกลุ่มเฉพาะนั่นเอง

จากการที่เพลงร็อกที่ในอดีตเป็นเพลงของคนกลุ่มน้อยในสังคมได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) จากกลวิธีนี้ในการทำลายวัฒนธรรมย่อยอย่างช้า ๆ ที่เรียกว่า การดูดกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) โดยทำให้วัฒนธรรมย่อยถูกดูดกลืนเข้าไปกับวัฒนธรรมหลักโดยการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมของสื่อมวลชน ทำให้เกิดอุดมการณ์ที่อยู่ในเพลงร็อกมีความหลากหลายไปด้วย ดังนั้น จึงเป็นการยากที่วัยรุ่นซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของอุตสาหกรรมเพลงร็อกจะสามารถถูกชี้ชัดถึงอุดมการณ์ว่ามีการรับรู้ในรูปแบบใดอย่างชัดเจน เพราะแม้แต่วงดนตรีร็อกด้วยกันเองก็อาจไม่มีความสอดคล้องกันทางความคิดเห็น บ่อยครั้งที่วงดนตรีแนวร็อกด้วยกันออกมาต่อต้านกันเอง ยกตัวอย่างดังนี้

วันที่ 17 กันยายน ปี 2000 ในระหว่างโชว์ของวง Green Day ในลอนดอน คนดูคนหนึ่งได้โยนหน้ากากขึ้นมาบนเวทีแล้วนักร้องนำ บิลลี โจ อาร์มสตรองก็หยิบขึ้นสวมแล้วก็พูดล้อเลียนว่า "เราคือ Slipknot ไปตายซะ" แล้วเขาก็โยนหน้ากากคืน คนดูพร้อมกับพูดว่า "ใส่หน้ากากแล้วน่ากลัวตายห่าละ ทำไมไม่เอาเวลาไปแต่งเพลงดี ๆ ละ" และตอนจบโชว์เขาก็พูดอีกว่า "ขออุทิศเพลงนี้ให้กับคนที่คุณเกลียดที่สุดในโลก คิดถึงไอ้เงี้ยที่คุณอยากฆ่า เป็นต้นว่า Slipknot เอาไว้" อาร์มสตรองยังมาร่วมไปถึงวง Metallica และวง Blink ด้วย (Slipknot: Metal special issue, 2547, น. 64)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของอุดมการณ์รูปแบบต่าง ๆ ที่ปะปนกันในเพลงเฮฟวีเมทัลที่แตกแขนงออกไปเป็นแนวย่อย ๆ หลายแนวที่มีคุณลักษณะบางอย่างที่แตกต่างและขัดแย้งกันทั้งทางรูปแบบดนตรีและแนวความคิดของศิลปินซึ่งก่อให้เกิดความยากลำบากในการแยกแยะในเรื่องอุดมการณ์ แต่จากตัวอย่างที่สื่อมวลชนเสนอภาพความสัมพันธ์ของเพลงร็อกกับความรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ จากตัวอย่างที่ได้เสนอไปแล้ว ทำให้เชื่อได้ว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะใน

ประเทศไทยยังเชื่อว่า เพลงร็อคโดยเฉพาะแนวเฮฟวีเมทัลได้ทำหน้าที่ในการผลิตซ้ำอุดมการณ์ต่อต้านซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมไม่อาจยอมรับได้ โดยเป็นเวทีของการปลุกฝังอุดมการณ์ต่อต้านในเรื่องของการแสดงออกเรื่องเพศที่สังคมไม่ยอมรับรวมถึงการปลุกฝังอุดมการณ์ต่อต้านในเรื่องของศาสนาและศีลธรรมที่ทำให้วัยรุ่นก่อปัญหาความรุนแรงต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมทั้ง ๆ ที่เพลงร็อคโดยเฉพาะเฮฟวีเมทัลนั้นกำเนิดมาจากบริบทของสังคมตะวันตกที่วัยรุ่นไทยไม่สามารถเข้าใจได้ทั้งหมดหรือมีความรู้สึกร่วมไปกับเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลทั้งหมดได้เนื่องด้วยบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น เรื่องของภาษาหรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ต่างกัน ยกตัวอย่างของความแตกต่างดังกล่าวนี้ ได้แก่ การเกิดของดนตรีแบล็คเมทัลในต้นยุค 90 ในนอร์เวย์ที่มีรากฐานมาจากลัทธิบูชาภูตผีหรือเทพเจ้าที่เกิดก่อนสมัยคริสตกาล ความเป็นชาวไวกิง (Viking) ซึ่งเป็นลักษณะของความเป็นชาติพันธุ์ในบริบทของชาวนอร์เวย์และผสมผสานกันกับการต่อต้านความเป็น คริสเตียนด้วยซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นชาตินิยม (Harris, 2000, p. 20, quoted in Andy Bennett, 2001, pp. 42-57) ซึ่งจากการสอบถามกลุ่มวัยรุ่นไทยที่รับฟังเพลงแนวแบล็คเมทัลนั้น มีความเข้าใจเกี่ยวกับที่น้อยมากหรือบางคนอาจไม่รู้ที่มาของเพลงแนวนี้เลย จากบริบทที่มีความแตกต่างกันนี้เองทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการถอดรหัสอุดมการณ์ของเพลงสากลแนวร็อคโดยเฉพาะแนวเฮฟวีเมทัลของกลุ่มวัยรุ่นในประเทศไทยที่รับฟังเพลงเหล่านี้ว่ามีกระบวนการถอดรหัสออกมาเช่นใด เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในเพลงเฮฟวีเมทัล ซึ่งเป็นการศึกษาวัฒนธรรมวัยรุ่น (Youth Culture Studies) และวัฒนธรรมย่อย (Subculture Studies) ไปในแนวทางที่เข้าถึงวัยรุ่นที่ฟังเพลงเฮฟวีเมทัล อย่างแท้จริงอันจะนำไปสู่ความเข้าใจระหว่างกันของคนในสังคมมากขึ้นต่อไป

ปัญหาคำวิจัย

1. เพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลมีรูปแบบของการต่อต้านเรื่องเพศและอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมผ่านองค์ประกอบใดและมีลักษณะอย่างไร
2. กลุ่มวัยรุ่นที่ฟังเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลในสมัยปัจจุบันมีการถอดรหัสอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศที่ถูกนำเสนอในผลงานเพลงของศิลปินเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัล ออกมาอย่างไร
3. กลุ่มวัยรุ่นที่ฟังเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลในสมัยปัจจุบันมีการถอดรหัสอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมที่ถูกนำเสนอในผลงานเพลงของศิลปินเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัล ออกมาอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ในผลงานเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลของวัยรุ่นในสมัยปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาการถอดรหัสอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศที่ปรากฏอยู่ในผลงานเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลของวัยรุ่นในสมัยปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาการถอดรหัสอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ในผลงานเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลของวัยรุ่นในสมัยปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์การถอดรหัสอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมของวัยรุ่นที่รับฟังเพลงจากวงดนตรีสากลแนวเฮฟวีเมทัลที่แตกต่างกันออกไปซึ่งวงที่คัดเลือกเหล่านั้นต้องเคยมาเปิดคอนเสิร์ตในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกวงดนตรีสากลแนวเฮฟวีเมทัลในสมัยปัจจุบันมา 3 วง ที่จัดได้ว่าเป็นตัวแทนของอุดมการณ์ 3 แบบ คือ 1. อุดมการณ์หลัก (Dominant Ideology) 2. อุดมการณ์ทางเลือก (Alternative Ideology) 3. อุดมการณ์ต่อต้าน (opposition Ideology) เพื่อให้มีกลุ่มผู้ฟังเพลงเฮฟวีเมทัลที่หลากหลายโดยจะทำการคัดเลือกจากคำแนะนำของนักวิจารณ์ดนตรีเพื่อให้ได้วงดนตรีสากลแนวเฮฟวีเมทัลที่เป็นตัวแทนของอุดมการณ์ตามแบบที่กำหนดไว้ กลุ่มวัยรุ่นผู้รับฟังเพลงจากวงดนตรีที่ได้คัดเลือกมานั้นจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาการถอดรหัสอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมในเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัล
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการถอดรหัสอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมคือกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุในช่วง 12-25 ปี โดยศึกษากลุ่มวัยรุ่นที่ชื่นชอบและรับฟังผลงานของวงสากลแนวเฮฟวีเมทัลที่ได้คัดเลือกมา นอกจากนั้นกลุ่มวัยรุ่นนี้ต้องสามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือทำการสนทนากลุ่มได้จริงเท่านั้น
3. ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวงดนตรีสากลแนวเฮฟวีเมทัล 2 วงด้วยกันเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาอุดมการณ์ที่มีอยู่ในเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลในสมัยปัจจุบัน อุดมการณ์ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคือ 1. อุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศ 2. อุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรม โดยวงแรกจะเป็นวงดนตรีสากลแนวเฮฟวีเมทัลที่มีลักษณะที่เป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่นจำนวนมากและมีลักษณะที่แสดงลักษณะของการต่อต้านเรื่องของเพศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แสดงความภูมิใจใน

ความเป็นชายที่เป็นด้านลบต่อสังคม แสดงการรังเกียจเพศหญิง การไม่กล่าวถึงเพศหญิงเลย และ แสดงความไม่ชัดเจนทางเพศ ในส่วนของวงที่สองจะเลือกวงดนตรีสากลแนวเฮฟวีเมทัลที่มี ลักษณะเป็นที่นิยมในกลุ่มน้อยกว่ากลุ่มแรกและมีลักษณะที่ต่อต้านสังคมแบบสุดขั้วโดยเฉพาะในเรื่องของการต่อต้านศาสนาและศีลธรรม การศึกษาอุดมการณ์จากวงดนตรีสากลแนวเฮฟวีเมทัล ทั้งสองวงนี้จะทำการศึกษาใน 5 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1. องค์ประกอบดนตรี 2. องค์ประกอบ เนื้อหา 3. องค์ประกอบภาพลักษณ์ 4. องค์ประกอบอากัปกริยา 5. องค์ประกอบการใช้ภาษาเฉพาะ การแยกองค์ประกอบออกมาลักษณะนี้เพื่อให้สามารถศึกษาได้อย่างชัดเจนว่ามีอุดมการณ์ ต่อต้านที่ตรงการจะศึกษาทั้งสองแบบถูกส่งผ่านองค์ประกอบใดบ้างและนำไปสู่การตั้งคำถามกับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ฟังเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัลเพื่อให้สามารถตอบคำถามให้ได้ ข้อมูลตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

การถอดรหัส หมายถึง กระบวนการสร้างความหมายของวัยรุ่นจากการถอดความหมาย จากลักษณะที่เป็นภาพตัวแทนของอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและภาพตัวแทนของอุดมการณ์ ต่อต้านศาสนาและศีลธรรม โดยการถอดความหมายเหล่านั้นจะสอดคล้องกับอุดมการณ์เรื่องเพศ และอุดมการณ์ด้านศาสนาและศีลธรรมที่ถูกปลูกฝังในตัวของผู้วัยรุ่นเอง โดยการถอดรหัสอาจเป็น ไปได้ใน 3 รูปแบบ คือ 1. วัยรุ่นถอดรหัสที่สอดคล้องกับกรอบอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและ อุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมที่ถูกรับเสนอ (Preferred Reading) 2. วัยรุ่นถอดรหัสแตกต่าง กับกรอบอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมที่ถูกรับเสนอ (Oppositional Reading) 3. วัยรุ่นถอดรหัสตรงกับกรอบอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศหรืออุดมการณ์ ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมที่ถูกรับเสนอ (Alternative/Negotiated Reading)

ดนตรีสากลแนวร็อก หมายถึง แนวดนตรีที่มาจากตะวันตกโดยใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเป็นหลัก เป็นดนตรีที่ได้รับความนิยมในกลุ่มวัยรุ่นตั้งแต่ช่วงหลังสงคราม โลกครั้งที่สองมาจนถึงปัจจุบัน เพลงแนวนี้จะมีรูปแบบของอุดมการณ์ที่ต่อต้านสถาบันหลักของ สังคมปะปนอยู่ด้วย เช่น อุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศ และอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรม โดยศึกษาจาก 5 องค์ประกอบของเพลงร็อก คือ 1. องค์ประกอบดนตรี 2. องค์ประกอบเนื้อหา 3. องค์ประกอบภาพลักษณ์ 4. องค์ประกอบอากัปกริยา 5. องค์ประกอบภาษาเฉพาะ

ดนตรีร็อกแนวเฮฟวีเมทัล หมายถึง ดนตรีแนวร็อกแขนงหนึ่งที่ถูกวิจัยใช้เป็นกรอบใน การศึกษาโดยเป็นแนวดนตรีที่พัฒนามาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 70 และมีพัฒนาการต่อเนื่องจนมา

ถึงปัจจุบัน โดยมีช่วงของพัฒนาการ 3 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงของเพลงเฮฟวีเมทัลเริ่มแรก (Original Heavy Metal) ช่วงซอฟท์เมทัล (Soft Metal) และช่วงเอ็กซ์ตรีมเมทัล (Extreme Metal)

ซอฟท์เมทัล หมายถึง ดนตรีเฮฟวีเมทัลรูปแบบหนึ่งที่มีมุ่งเน้นการแสดงออกผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ของเพลงร็อกเพื่อดึงดูดกลุ่มผู้ฟังจำนวนมากโดยเฉพาะเพศหญิงซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้นิยมดนตรีเฮฟวีเมทัลแบบดั้งเดิม ดนตรีแนวนี้มีลักษณะที่โดดเด่นในการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศที่มีลักษณะขัดกับการยอมรับทั่วไปของสังคม ดนตรีเฮฟวีเมทัลแบบซอฟท์เมทัลนี้เป็นรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ของเพลง

เอ็กซ์ตรีมเมทัล หมายถึง ดนตรีเฮฟวีเมทัลรูปแบบหนึ่งที่มีกลุ่มผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม ดนตรีมีความรุนแรงมากกว่าดนตรีเฮฟวีเมทัลแบบอื่น ๆ โดยแนวเอ็กซ์ตรีมเมทัลนี้มีลักษณะของการต่อต้านศาสนาและศีลธรรมอยู่มากกว่าดนตรีแบบอื่น ๆ ดนตรีเฮฟวีเมทัลแบบเอ็กซ์ตรีมเมทัลนี้เป็นรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ของเพลงโดยศึกษาเฉพาะเอ็กซ์ตรีมเมทัลที่เรียกว่า แบล็คเมทัลเท่านั้น

แบล็คเมทัล หมายถึง ดนตรีแขนงหนึ่งของเอ็กซ์ตรีมเมทัลโดยมีจุดเด่นในการแสดงการต่อต้านศาสนาโดยเฉพาะศาสนาคริสต์อย่างสุดขั้ว ผู้วิจัยใช้ดนตรีแบล็คเมทัลในการศึกษาอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ของเพลง

อุดมการณ์ หมายถึง กรอบแนวคิดที่ใช้ในการทำความเข้าใจโลกและสังคมซึ่งแต่ละบุคคลใช้ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่นในสังคม อุดมการณ์สามารถถูกติดตั้งได้ผ่านสื่อมวลชนซึ่งในที่นี้หมายถึง เพลงร็อกแนวเฮฟวีเมทัลที่มีอุดมการณ์รูปแบบต่าง ๆ ปะปนกันอยู่ ได้แก่ อุดมการณ์หลัก อุดมการณ์ทางเลือก และอุดมการณ์ต่อต้าน

อุดมการณ์หลัก หมายถึง กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการทำความเข้าใจโลกและสังคมซึ่งเกิดจากสถาบันหลักทางสังคม ได้แก่ สถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา โดยมีแนวโน้มให้รักษาสภาพเดิมในสังคมซึ่งครอบคลุมไปถึงการวางตัวอย่างเหมาะสมในเรื่องเพศและปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนารวมทั้งเป็นผู้ที่มีศีลธรรมที่สูงส่ง

อุดมการณ์ทางเลือก หมายถึง กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการทำความเข้าใจโลกและสังคมซึ่งมีลักษณะที่นำเสนอกรอบแนวความคิดใหม่แต่ไม่ได้ขัดแย้งกับกรอบแนวความคิดจากสถาบันทางสังคม

อุดมการณ์ต่อต้าน หมายถึง กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการทำความเข้าใจโลกและสังคมซึ่งเกิดจากสถาบันต่าง ๆ ที่ไม่ได้มีอำนาจในสังคม เช่น กลุ่มวัยรุ่น ชนชั้นล่าง หรือกลุ่มที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับศาสนาคริสต์ โดยสถาบันต่าง ๆ เหล่านี้จะเสนอกรอบแนวความคิดที่ขัดแย้งกับกรอบแนวความคิดจากสถาบันหลักพร้อมกับเสนอกรอบแนวคิดของตนเองเข้ามาแทนที่ซึ่ง

ครอบคลุมไปถึงกรอบแนวคิดที่ต่อต้านเรื่องเพศที่ถูกกำหนดจากสังคมและกรอบแนวคิดที่ต่อต้านการนับถือศาสนา รวมถึงต่อต้านกับศีลธรรมที่คนทั่วไปนิยมปฏิบัติด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. งานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ทางการสื่อสารด้วยวิธีการศึกษาแบบวัฒนธรรมศึกษา (Cultural Studies) อีกทั้งยังเป็นฐานสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมวัยรุ่น (Youth Culture) ต่อไป
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสื่อดนตรีในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดอุดมการณ์รูปแบบต่าง ๆ สู่วัยรุ่น
3. ข้อค้นพบที่ได้รับสามารถทำให้เข้าใจถึงการรับรู้ในอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรมของวัยรุ่นที่เลือกรับฟังวงดนตรีรีคในแบบที่แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มชื่นชอบได้อย่างชัดเจน ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการลดช่องว่างในความเข้าใจที่ไม่ตรงกันทางวัฒนธรรมระหว่างวัยรุ่นด้วยกันและระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่นได้ นอกจากนี้ยังช่วยในการกำหนดนโยบายของการเปิดรับฟังดนตรีของวัยรุ่น นำไปสู่การมองเห็นปัญหาที่แท้จริงของวัยรุ่นอันจะนำไปสู่การสร้างสรรคนโยบายสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของกลุ่มวัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นเหล่านี้ก้าวขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในสังคมต่อไปได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย